

MESEČNIK ZA ČLANE VZAJEMNE ZAVAROVALNICE V LJUBLJANI

Življenjsko zavarovanje in naš čas

L. Grum

Želja, živeti v varnosti, je v človeku globoko vrojena. Zato so največja in najkoristnejša tista dela človeškega duha, ki imajo cilj omiljevati posledice uničujočih prirodnih posegov. Mi vsi, brez ozira na trenutno gospodarsko in socialno stalnost, strmimo v obraz neznani grozeči nevarnosti. Negotovost, kdaj, v kakšnem obsegu in s kakšno silo povzroči podmolčka priroda nepričakovano propast in smrt, nas vedno ogroža v največji meri.

V svojem vsemogočem iskanju iz stisk in nevarnosti je človek našel rešilno pot v medsebojnem pomaganju, ki je dobilo najjasnejši izraz v sodobnem zavarovanju.

Izrecimo na tem mestu besedo o življenjskem zavarovanju!

»Če bi mi rekli,« pravi poslanec Bruce Barton, »naj v eni besedi izrazim značilnost življenjskega zavarovanja, bi storil najbolje, če bi ponovil za velikim grškim pesnikom Homerjem, ki je več kot tisoč let pred Kristusom zapisal: 'Lahek je cilj, kadar mnogo ljudi priloži roke k delu'«.

Resnično bistvo življenjskozavarovalne misli je prav v tem, da življenjsko zavarovanje z združenim naporom tisočev sobližnjih prispeva svoj delež h gradnji zadovoljive preskrbe in prijetnejše bodočnosti poedincu in njegovim. Brez življenjskega zavarovanja, kot obstaja pri nas, bi bilo le majhno število zavarovancev preskrbljeno glede gospodarske zaščite njih samih, predvsem pa glede njih družin za primer smrti. Moramo reči, da mnogo ljudi povsem dobro tolmači življenjsko zavarovanje tudi kot način, kako odkazati denarni imetek svojim najbližjim.

Čim dalje ima zavarovanec življenjsko polico, tem bolj se je oklepa v današnjih časih in tem bolj želi, da bi zavarovalna glavica bila višja. Ozira se na časovne okolnosti; spoznava, da vrednosti in cene posameznim dobrinam sunkovito valové, zlasti navzgor; zviša ali skuša zvišati zavarovalno glavico primerno svojemu gospodarskemu in socialnemu položaju; prej seveda pretrese svojo gmotno zmogljivost.

Res je, da trde vojne razmere niso mogle neopaženo in brez posledic mimo življenjskega zavarovanja. Saj je vendar tako združeno z dejanskim gospodarskim žitjem, da skoraj ni možno, da bi zgolj življenjsko zavarovanje ostalo nedotaknjeno. Kdor trezno, stvarno pregleda današnje gospodarsko stanje, mora reči, da je naše življenjsko zavarovanje sorazmerno malo prizadeto, nikakor pa ne v takšnem obsegu, da ne bi

ustrezalo svojemu namenu. Kljub zelo zvišanim življenjskim nevarnostnim okolnostim so naše premijske postavke ostale vendar iste ko pred vojno.

Čim dalje ima zavarovanec življenjsko polico, tem više jo ceni vprav v negotovih in nevarnih okoliščinah. Prav časovne okoliščine kličejo po gotovosti, torej po zdravem in

Blagoslovljeno veliko noč

vsem svojim članom in prijateljem

želi

Vzajemna zavarovalnica

smiselnem zavarovanju. Kdor je sklenil pametno življenjsko zavarovanje, sam spozna njegovo vrednost in mu nikdar ne pride na misel, da bi zavarovalno glavico znižal ali celo pustil, da bi propadla. V skrajnih denarnih stiskah vsakdo vidi, da mu naše zavarovanje nudi oporo že v njegovem življenju. Tisti, ki so v dneh težav morali dvigniti določeni posojilni znesek, že vedo, da jim je življenjska polica v tem pogledu dobra vloga.

Življenjsko zavarovanje je namenjeno prav vsem stanovom. Znana pa je resnica, da sta kmet in delavec še celo danes zavarovana življenjsko v razmeroma nizkem številu. Kakor da ne bi živela v istih okoliščinah, ko ulegne smrt kmetijskih in delavskih očetov globoko onesrečiti njih družine! Oba bi si s premišljenim gospodarjenjem pač prihranila za premijski znesek. Ta znesek je vendar nizek v razmerju do zavarovalne denarne vsote, ki bi bila izplačana v primeru nenadnega smrtnega udara. Ljubezen do družin velepa družinskim poglavarjem, da že v življenju oskrbijo nemoteno gmotno varnost svojem in svojim gospodarstvom.

V okviru življenjskega zavarovanja nam je dana važna naloga, da na miren in nevsiljiv način pomagamo svojim bližnjim. Vsakdo lahko ve, kako izplačana zavarovalna vsota spremeni trenutke obupa v občutje utehe in neodvisnosti.

Navzlic krivim prerokom, ki kot volkovi od daleč kriče s praznim hripavim glasom na nas, zre naše življenjsko zavarovanje krepko kvišku: s svojo močno zaščito krije koristi tisočev, ki se ga z zaupanjem oklepajo.

»KMETIJSKE IN ROKODELSKE NOVICE«

Na svetlobo dane od z. k. kmetijske drushbe.

No. 1

Petik 6. Profenza

1843

Prvi slovenski časopis so bile Vodnikove »Lublanske Novice«, a zaradi svojega kratkega izhajanja niso odločilno posegle v slovensko življenje. Pred sto leti pa smo Slovenci dobili po neutrudnem prizadevanju tedanjih izobražencev list, ki je bil dolga desetletja glasilo narodnega, gospodarskega in kulturnega življenja. Izdajala ga je Kmetijska družba, urejeval pa ga je njen tajnik Janez Bleiweis, imenovan »oče slovenskega naroda«.

V začetku so bile »Novice« bolj revne, ker se je urednik sam še boril z jezikom. Kmalu pa je zbral okrog lista vse pomembnejše kulturne delavce svoje dobe. Čez nekaj let so Novice utrdile novi črkopis, gajico, kakršnega pišemo še danes. Načelo tega črkopisa je bilo, da imej vsak glas en sam znak. Tako so izginili stari znaki za

šumevce (č, š, ž), pa tudi za sičnike (c, s, z). Bleiweis je razdelil list tako, da so bile na prvi strani kmetijske, nato obrtniške stvari, tem pa so sledili članki o splošni narodni omiki (šola, domače znanstvo, nove knjige itd.). Sledili so dopisi iz vseh slovenskih pokrajin. Tudi pesmice in povesti so našle prostora v listu. Urednik je pokazal, da je kos svoji odgovorni nalogi: pisati preprosto, razumljivo in zanimivo, tako da je sestavkom lahko sledil tudi vsak kmetijski bralec.

Čeprav so bile Novice praktičen list, predvsem namenjen kmečkemu ljudstvu, se največjim tedanjim slovenskim kulturnim delavcem ni zdelo pod častjo biti njihov sodelavec. Med njimi moramo omeniti Prešerna, Trdino, Levstika, Jenka, Erjavca i. dr. »Novice« so spričo mnogoletne izkušnje postale tip slovenskega kmečkega lista. Načelo njihove ureditve so prevzeli vsi kasnejši slovenski tedniki. Danes si težko mislimo drugačen list za kmeta, kakor je bil pred leti »Domoljub«.

Z »Novicami« je neločljivo povezano ime Janeza Bleiweisa. Naša književna zgodovina je noviškega urednika ostro sodila in grajala. Toda dejstvo je, da je bil pred sto leti Bleiweis edini poklican, da reši zgodovinsko nalogo, ki se je pojavila v narodu: ziriti poljudno in koristno branje, izražati in zagovarjati potrebe ljudstva ter v njem buditi čut skupnosti. Dolge desetine noviških letnikov so nam danes vir za zgodovino tistega časa, ko je šlo slovensko narodno, gospodarsko, književno in znanstveno življenje v svoj najlepši cvet.

J. P.

11

Ne vemo ne ure ne dneva

V zadnjem času je KARITAS med drugim izplačala

CELE ZAVAROVALNE VSOTE ob smrti 145 članov in članic.

Dvojno zavarovalno vsoto je izplačala ob smrti 2 članice in 2 sozavarovanih otrok, ker so umrli zaradi posledic nezgode.

Brezplačno zavarovalno vsoto je izplačala ob smrti 2 sozavarovanih otrok, ker so starši zavarovani po ceniku CT.

VESELI DOGODKI

V zadnjem času je KARITAS izplačala po 38 lir 49 novorojenčkom.

Predolga je vrsta imen, da bi jo mogli objaviti na tesnem in dragocenem prostoru »Naše moč«. Mislimo, da so že gole številke same zgovorne dokaz o delavnosti našega življenjskega oddelka.

NEPRIČAKOVANO IN TUDI OD ČLOVEKA NEHOTENO S SILNO, NEUKROT-LJIVO SILO POŽAR UNIČI DOMAČIJO.

Od številnih pogorelcev, ki jim je bila v zadnjem času odobrena in izplačana večja odškodnina za požarne škode, ki niso bile neposredna ali posredna posledica vojnih dogodkov, so naslednji poslali Vzajemni zavarovalnici zahvale iz lastnega nagiba; upoštevaje njih željo, objavljamo njihove pismene zahvale:

Podpisana Koščak Cecilija se v svojem imenu in v imenu svojega moža Koščaka Josipa, posestnika iz Skrjanč št. 6, obč. Stična, nahajajočega se v vojnem ujetništvu, najlepše zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani za izplačilo cele zavarovalne vsote kot odškodnine za po požaru uničena poslopja naše domačije, ki so jo po svoji nepredvidnosti zažgali otroci. Koščak Cecilija l. r.

Podpisana Poje Antonija in Anton iz Plešivice št. 45, obč. Brezovica pri Ljubljani, se najlepše zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici za hitro pomoč v nesreči, ki naju je zadela s požarom dne 21. jan. 1943, ko nama je pogorela stanovanjska hiša. S takojšnjo cenitvijo in z izplačilom odškodnine nama je omogočila vsaj za silo olajšati gorje in se ji zato ponovno zahvaljujem in jo toplo priporočam. Poje Antonija in Anton l. r.

Podpisani Modic Viktor, posestnik in trgovec iz Grahovega št. 73, obč. Cerknica, se najiskrenejše zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani za hitro, točno in popolno izplačilo zavarovalnine za 29. januarja 1943 pogoreli kozolec-dvojniki. Želim, da se moja zahvala objavi v »Naši moč«. Modic Viktor l. r.

Podpisana Artač Jerica iz Kozarij št. 8, obč. Dobrova pri Ljubljani, se najlepše zahvaljujem Vzajemni zavarovalnici za takojšnje izplačilo zavarovalnine za hišo, ki mi je pogorela dne 7. III. 1943 zaradi nepredvidnosti otrok. Vzajemna zavarovalnica mi je škodo takoj ocenila in priznala odškodnino v mojo popolno zadovoljnost; zaradi tega jo vsakomur toplo priporočam in želim, da se ta moja zahvala priobči v mesečniku »Naša moč«. Artač Jerica l. r.

Te zahvale najzgovorneje pričujejo, kako napačno računajo oni, ki se v teh časih še prav posebno ne oklenejo zavarovanja. S primernimi poviški in rednim plačilom premije se skrben gospodar razbremeni v težki odgovornosti pred seboj in svojo družino. Vse one okoliščine, ki so pred vojsko povzročile požar (strela, otroci, cigarete, ogorki, maševanje, sosedstvo, peč, nepredvidnost, kratak stik itd.) in zaradi katerih je vsak skrbni gospodar zavaroval svoja poslopja in premoženje, niso zdaj izginile, nasprotno, celo povečale so se. Posledice vojne in sedanje razmere so gorje le povečale in povzročile, da na normalne, redne požarne nevarnosti radi pozabljamo. Če pozabimo, je zgrešeno, napačno, skrbnega gospodarja nevedno, kajti čim težje so okoliščine, tem bolj potrebno je zavarovanje. Stopi k zastopniku! Uredi zavarovanje, poravnaj premijo, če tega še nisi storil! Velik del skrbi in odgovornosti boš tako preložil na zavarovalnico.

Tožnosti prednost!

Petelin Stane

Predpogoj, da se posel kake panoge, kar je treba pri zavarovalnem posebno podčrtati, uspešno razvija, so urejene prometne in poštne zveze. Danes to občuti vsaka zavarovalnica, tem bolj, čim bolj ima svoj delokrog razširjen tudi po deželi. Zavarovalni posel temelji na neprekinjeni povezanosti zavarovalnice potom njenega zastopnika z zavarovanci. Povezanost pravim. Koliko je danes ljudi, ki želijo zavarovati svoje imetje, pa nimajo zveze z zastopnikom niti z zavarovalnico, koliko je danes tudi zavarovancev, ki želijo poravnati premijo svojega zavarovanja, pa tega zaradi gornjega vzroka ne morejo storiti? Zavedajoč se, kaj pomeni zanje redno plačilo premije, se spominjajo časa, ko je zavarovalnica sama poskrbela, da dospelost premije ni šla mimo njih neopazno. S primernim opozorilom jih je še pred dospelostjo opomnila na to.

Priznati moramo, da smo se v tem oziru nekako razvadili in smo dolžnosti, ki nam jih nalaga zavarovalna pogodba, prepustili zavarovalnici, da je bila v večini primerov ona tista, ki je nanje opozorila. Opomini in opozorila so bili vzrok, da je marsikdo smatral premijo svojega zavarovanja za postavko druge vrste v svojem gospodarstvu in je nehoti puščal čas, ko mu je premija dospela v plačilo, v nemar. Danes pa je drugače. Danes je veliko zavarovancev prepričanih tako rekoč samim sebi. Danes ni vseeno, kdaj naj bo premijski znesek plačan. Za dan dospelosti zavarovalnica dobro ve, vedeti pa mora tudi zavarovaneec in takoj ob zapadlosti poravnati svoje obveznost. Vsaj v onih krajih, kjer je to mogoče, in vsaj oni zavarovanci, ki to lahko storijo. Vsi naj se obrnejo v tej zadevi na našega zastopnika.

V boju za ohranitev težko prisluženega imetja smo. Vsak korak, ki nam koristno služi, storimo brez oklevanja. Če ne moremo premije plačati po pošti, plačajmo jo zastopniku v roke. Odtehtala bo prav toliko

kakor po pošti plačana. Da je to mogoče, pravilno in koristno, potrjujejo poročila naših zastopnikov iz najdaljših krajev pokrajine. Zastopniki imajo potrebna navodila, naročilo imajo, naj po možnosti obiščejo vse zavarovance. Pomislite pa tudi Vi, če nimate do njega celo bližje kakor do najbližjega poštne urada. Jamstvo zavarovalnice, to je v teh časih nekaj, čemur moramo posvetiti največjo pažnjo. Vse reči so pridobile na svoji vrednosti, mnogo bolj kot kdaj koli prej je dragocena gotovost, ki jo nudi redno plačana premija. Poštni uradi polagoma začenjajo z rednim poslovanjem. Zanimajte se, če uraduje tisti, kjer nakazujete denar za zavarovanje.

Dan dospelosti zavarovalne premije je v zavarovalnem letu isto kakor v koledarskem novo leto. Novo zavarovalno leto, ki se prične s plačilom premije, bo polno nepričakovanih tegob, marsikaterega bo v njem zadela nesreča, mu bo pogorelo imetje, vendar ima plačilo premije veliko moč, ki nas usposablja, da nesrečo, ki ne izbira, pričakujemo pogumnejši. Nesrečo samo pa plačilo omili, da je manj strašna in ne tako pogubonosa.

Poleg jamstva, ki si ga pridobite s plačilom premije, je še nekaj, kar nas sili k temu, da vas opozarjamo k rednemu plačevanju premije. Vojna se bo končala, kakor se je končala do sedaj še vsaka. Tedaj nameravate zopet graditi, povečati svoje gospodarstvo, izboljšati to in ono. Graditi nameravamo tudi mi in želimo, kakor vi, da bi nas premijski zaostanki, ki se zaradi neplačila nabirajo, pri tem ne ovirali. Po vojni želi vsak nadomestiti tisto, kar bo v tem času zamudil. Graditi hočemo nemoteno in naj vsak že danes skrbi, da ne bomo izgubljali dragocenega časa z nepotrebnimi opomini ali celo sodnimi izterjavami dolžnih premij, ki jemljejo dobro voljo, katera je pri načrtnem gospodarstvu neobhodno potrebna.

Oče — dajte mi doto!

Anton Vindišar

O doto so mnenja kaj različna. Drugače misli o njej človek, ki je brez dote uspel v življenju, kakor oni, ki je bogato doto za pravil in je siromak. Vsa mnenja pa so enotna v prepričanju, da mora vsak človek misliti že od mlada, kaj bo za doto dal in kaj bo za doto dobil. Vsem je doto temelj za zgradbo življenja, pa naj si mislimo pod doto zdravje, poštenost, znanje, dobro ime, delo, imetje ali denar.

Po ureditvi dotnega vprašanja merimo kulturo naroda in človeka. Več velja to, kar je v srcu in v krvi, kakor ono, zapisano v zakonu in sili. Glejte visoke kulturne narode: doto jim ni izraz sebičnosti, marveč izraz skrbi za svojega bližnjega, torej izraz solidarnosti. Srčna potreba jim narekuje zapoved dajanja in sila krvi jim brani pohlep po jemanju. To je kultura človeka, v starem in novem redu, od vekomaj. Vse in vsak, ki to kulturo v človeku in narodu prebija in ohranja, opravlja torej visoko kulturno delo. Težke preskušnje minulih dni nam potrjujejo, da je najboljša doto življenjsko zavarovanje.

Torej je tudi zavarovanje močno gibalno kulturnega življenja človeka in naroda.

Vprašanje: Ali mi zavarovanje tako razumemo in upoštevamo?

Odgovor: Vedno hočemo kulturo in smo že kulturni, ako sprejememo zavarovanje.

Kdor bi hotel živeti široki skupnosti, da se ohrani rod in ime, pa bi mislil nase in delal le zase, namesto da vse daruje in žrtvuje za svoje otroke, ta pač skupnosti malo koristi, takega ne odlikuje zavarovanje. Prav zares: zavarovalna listina je dokaz osebne urejenosti in visoke izobrazbe, je svetinja izbranosti in odlikovanje plemenitosti, je dokaz žrtve od začetka do konca, je zapisana skrb ljubezni tostran in onstran življenja. Je diploma življenjske šole in jamstveno pismo močne bodočnosti poedinca in rodu.

Torej je skrb za otroka os vsemu gibanju življenja. In je zavarovanje tisto gibalno, ki ga bo novi družbeni red postavil na vodilno mesto. Skrbi za otroka bo tedaj posvetiti vse sile, da ostane zdrav in pripravljen za boj z ovirami, ki jih skriva pot življenja in se jim

ogniti ne bo mogel. Glavni delež borbe bo še vedno ostal otroku, pa mu bo olajšan, ako misli na to njegov oče in se pravi čas življenjsko dotno zavaruje.

Ako je res, da je pravilna rešitev dotnega vprašanja nad vse važna, potem mora življenje na nepravilno rešitev boleče odgovarjati. Ne gre tajiti, da je prav pri nas teh bolečin vse polno.

Zgodi se, da oče na doto ne misli. Preinil sem se sam, prerini se še sin sam skozi življenje. Ne opraviči očeta siromašnost, ako je le zdrav in si od lastne skorjice ne odtrguje za svoje otroke. Ako ne denar, vsaj zdravje in dobro ime je dolžan oče svojim zapustiti. Ne opraviči ga bogatost, ker je bogastvo spolzko in izgine brž, ako je brž prišlo.

Zgodi se, da oče na doto misli, pa nepravilno. Prvi sin dobi posestvo, močno in nezadolženo. Mora pa izplačati dedne deleže bratom in sestram. Oče odmlada ni nosil v hranilnico in nima vložitve knjižice. Vse je šlo sproti iz rok, še zanj je vedno manjkalo. Sin dedič mora zdaj odprodati, drobiti lepo urejeno domačijo. Gre njiva v Poljani, trije rodovi so jo gnojili in jo obilno uživali. Gre travnik v Dolini, ves v cvetju je dedom polnil svisl in varoval dom z živino. Gre gozd v Rebri, ponos domačije. Trije rodovi so sadili in negovali, v eni sami zimi pa odpoje žaga in ostane gol in izropan. Še ni dosti: najmlajši sin zahteva takoj svoj delež. Tečejo leta in šola ne čaka. Kje dobiti zanj? Ali res ni nobene vloge v hranilnici? Zadolži se Janez, češ meni je sila. Sposodi si pri Golobu, on je bogat kmet in brez otrok. Načelnik posojilne zadruge, rad bo ustregel. O pač! Saj ni težko zadolžiti čisto posestvo ali odprodati lepo domačijo. Vendar: nož v hrbet je dolg, zadolžen dom bo izhiral v žrelu obresti, dolgov in upnikov. Zares: boljša nobena kakor tako žalostna dota. Ako z njo razbiješ družino, je hudo. Ako pa razbiješ grunt in sveto slovensko domačijo poženeš na boben, si zagrešil zločin nad narodom, ki ga celi rodovi ne bomo zbrisali.

Še dalje gre dotna uganka: zdaj je kača, ki seje razdor in mržnjo, bratomor in rop med družino. Ne daje miru užitkarjem, ne lastnim staršem mirne dobe onemoglosti. Dom, ki je bil dedom in očetom košček raja na zemlji, postane vnukom in sinovom pekel in jama razbojnikov. Boljša nobena kakor neurejena dota.

Kača ne miruje — dota se izmaliči v drugo stran: oče zapusti sinu doto, toda — poslušajte — kakšno doto: bolevost, slabo ime, nepoštenost, mržnjo do dela in življenja, brez sredstev in prazne glave. Še več: za grehe dedov in očetov bo trpel sin po nedolžnem in si bo moral izbrusiti dvoje ubogih rok, edino dediščino, da bo njegov sin vsaj pri življenju ostal. Tako pada rod za rod in se ne dvigne nad valove življenja. Ura v kotu je donihala, bajtar rodi bajtarja, delavec dninarja, trpin reveža. Tako gremo navzdol, ne pa v življenje in rast.

Po obrnimo list in poiščimo leka bolečini!

Z doto se ne trapi človek, ki nima otrok. Saj bi poleg svojih težav tega križa ne zmoget. Družinski glavar je pa dolžan, da misli na doto. Ne le kos kruha otrokom za vsak dan, tudi obleko in šolanje, zdravje, vzgojo in ime, dokler rastejo, in tudi sredstev za oamosvojitev, ko dorastejo, mora priskrbeti

oče. Saj ravna v svoj prid, ako tako ravna. Sin mu bo vračal v letih starosti: zrno za zrno ali pa kamen za kamen. Ne le za primer življenja, marveč tudi za primer očetove smrti pred sinovo polnoletnostjo je dolžan skrbeti in misliti oče. Še po očetovi smrti naj sin uživa sadove njegove previdnosti in skrbi.

Kako?

Z varčevanjem. Z redno denarno vlogo na knjižico v hranilnico. Varčevanje je dober način dotne preskrbe. Za to varčevanje moraš imeti pogoje: da si urejen, da vlogaš redno in za določeni cilj. Sebi moraš ostati zvest in pustiti denar njegovemu namenu! V hranilnico in njene ljudi moraš imeti upanje. Ker ti bo hranilnica vrnila obrestovano le to, kar si vložil, boš moral vlagati dolga leta, da bo vloga kaj zalegla. Veš pa, da je dolgost življenja kratka in podvržena oviram. Zlasti v naših časih. Verjetnost doživljanja dolge dobe je nizka, kakor pravi verjetnostni račun — učitelj življenja. Ves trud bo zastoj in namena ne boš dosegel, ako prej umrješ.

Ako hočeš v nesreči, za katero si zavarovan, kaj dobiti, moraš v sreči tudi kaj dati — to je zavarovalna premija.

Vse drugo vrednost v naših dneh predstavlja varčevanje, ki mu pravimo življenjsko zavarovanje. To je sodoben in najboljši način dotne preskrbe. Tu je cilj točno določen: ako doživiš ali ne, cilj varčevanja bo gotovo dosežen. Znesek — pravimo mu kapital — ki si ga določil za življenje, bo izplačan, tudi ako dobe ne doživiš. Ob prejšnji smrti bi prenehalo plačevanje vlog, ki jim pravimo premije, nabrani denar pa čaka bogato obrestovan na iztek dobe in na izplačilo.

Ta način življenjskega zavarovanja imenujemo dotno zavarovanje. Vloga, ki jo prekine smrt hranitelja, utegne nositi sto- in tisočodstotno obresti. V danem primeru je tedaj taka vloga najbolje naložen denar, po načinu čisto varčevanje, izraz prvovrstne skrbi za bližnjega, za svoje, tedaj izraz solidarnosti, navezanosti, odvisnosti in odgovornosti.

Za dotni namen se zavaruje oče, reditelj, varuh, sorodnik, dobitnik. Že takoj ob začetku zavarovalnega varčevanja določi koristnika, tistega, ki mu je denar namenjen. To je: sina, svojca, sorodnika, tujca, siroto itd. Namen dotnemu zavarovanju ni obogatitev ali izigravanje položajev bližnjega, marveč le olajšati mlademu človeku pot v življenje: ob šolanju, bolezni, poroki, polnoletnosti. Namen zavarovanja je tudi tedaj dosežen, ako določeni koristnik umrje prej ko zavarovane, ki je plačeval vloge-premije. Tega srečnika-koristnika dotnega zavarovanja (sina) je namreč mogoče vsak čas menjati. V tem leži vzgojni poudarek dotnega zavarovanja: sin ve, da je vezan na solidno in pošteno življenje, sicer bo brisan od srečnega koristnika. Pa tudi brez imenskega koristnika je mogoče biti dotno zavarovan. Saj plačnik (oče) more tudi sam in uspešno razpolagati z zavarovanim kapitalom, ako dobo doživi in nabrani denar porabi zase. Vložen denar se obrestuje in izplačilo skoraj redno presega vplačila. Kdo bi si na stare dni ne privoščil podpore in priboljška?

MLADA MOČ

Draga mladina!

Vem, da ste »Mlado moč« vedno radi brali in da ste z vseh strani naše domovine pisali prisrčna pisma, ki so bila bratu Ivotu tako všeč. On je zdaj že med pokojniki, a vi ga niste pozabili. Gotovo se še dobro spominjate tega ali onega lepega nauka, te ali one spodbudne besede, ki jo je napisala Ivotova roka, kakor je narekovalo njegovo dobro srce. Ohranite vse to — za vso mladost, za vse življenje.

A o čem se naj pogovorimo zdaj mi? Toliko se je nabralo v meni in v vas, da si dneve in dneve ne bi mogli vsega razodeti. Ali naj se obrnem do vas, otroci iz Ljubljane? Ko bi vam mogel povedati besed tako dobrih in utešnih, kot sta kruh in mleko! Ali naj pokramljam z vami, dečki in deklice iz vasi? Ali naj vas povprašam, kako živite? Brez tega vem, kako vam je. Še se iskrijo vaše oči, še so v smehu napeta vaša lica, še vam je glava polna porednih misli — a ob vsem tem so tudi tihe minute žalosti, grenkobe in skrbi. Osebnost tega še ne čutite tako, res, marveč le vidite na starejših, ki so okrog vas.

Pred božičem je izšla knjiga »Naš Buček«. Brž jo preberite, ako je še niste! Vesele zgodbe o navihanem kmečkem pokovu. Za srce je taka knjiga ko za želodec kos sladkega ajdovega kruha. Vi, ki ste iz mesta, boste vzkliknili ob koncu: Na kmetih je tako zabavno, svobodno, čisto drugače ko v mestu! Kmečki pa se boste ogledovali v Bučku in se primerjali z njim. Marsikdo, ki je preživel detinska leta na kmetih, bi lahko napisal zanimive spomine.

Zima je minila, dragi moji, in pomlad se je prismejala ko vsako leto. Tako se je vam, kmečki otroci, pokazala zima v begu in pomlad v prihodu: Capljali ste po mokrem snegu, naleteli na zvončke — jih natrgali, našli trobentice — jih natrgali. Potem ste se vrnili v veseli procesiji v vas — pomladni znanilci. Pred svetimi podobami so bile prve cvetice. Medtem pa so naraščali studenci in potoki, vreli iz tal in se penili, nebo se je očistilo ko sinji biser, počasi in neokretno se je oglašil prvi kos... a kaj bi vam to pravil, dragi moji s kmetov! Saj vse to gledate in poslušate vsako pomlad, pa ničesar ne vidite in ničesar ne slišite, ker vam je srce pač prepolno brezskrbne mladosti. Bog jo poživi, tako mladost!

Tudi za vas, ki ste v mestih, je prišla vigred. Letos vam morebiti ne prinaša zvrhanega naročja veselja. Prinaša vam sonca in luči, rešila vas bo mračnih in hladnih sob ter hodnikov. Topel veter si bo našel pot v ulice in na ceste, ki bodo po njih hodile vaše noge. Lica vam bodo zardela, duh cvetja vam bo napolnil pljuča. Trate in drevoredi bodo ozeleneli — in kdo se ne bi tedaj veselo nasmejal, kdo ne bi poskočil, kdo ne bi vsaj za trenutek pozabil, da ni do kraja sit in da že dolgo ni bil! Prišel bo čas, ko bo spet vsega dosti, ko se bomo spet lahko iz srca smejali vsi skupaj. Ne dajmo torej, da bi smeh v nas čisto in za zmerom utihnil.

Ne morem seveda končati svojega kramljanja, ne da bi spregovoril tudi o ugankah. Bistri otroški duh je radoveden, vse skuša doumeti, vsemu priti na konec. »Mlada moč« vam je v prejšnjih letih nudila dovolj raznovrstnih zagonek: zlogovnic, dopolnjevalnic, križank. Obljubljene nagrade so vas seveda še bolj spodbujale. V tem se ne bo nič spremenilo. Vsaka številka lista bo prinesla kako uganko in mrežo. Med pridne reševalce pa bo žreb delil nagrade — lepe knjige. Najnavadnejše in menda tudi najlažje so zdaj križanke. Zato vam danes nudim v reševanje križanko, ki je velika po obsegu, a ni prehudo zapletena. Stevilo nagrad in pogoji zanje ostanejo seveda nespremenjeni. Velikonočni napis v križanki (»Gospod je smrt zmaga«) bodi obenem tudi moja voščilo za letošnji praznik Vstajenja.

Urednik.

Preveč medena potica zobe krha, presladek človek rad goljfa.

Kdor pridno dela in lakomen ni, lahko brez vsega bogastva živi.

Nesramen mladenič in garjev človek, nesramna deklina in kuhinjska cunjica — treba se jh izogibati.

J. P.

Šola in dom

Dijak je vesel človek. Ne razmišlja toliko o vsem, kar se dogaja okoli njega, kakor razmišlja odrasel človek. Mladost ne ljubi temnih senc in črnih misli. Mlada duša se veseli življenja, vriska in poje ob lepoti. Nekje visoko plava in gleda svet rajši lepšega, kakor pa je v resnici. Če le more, se izogne žalostnim in temnim sencam, ki se sklanjajo nad svet. Zato je študentova misel lahka, svetlogleda in hiti mimo bridkosti in trpljenja. Le oni naš študent, ki je morda romal kam daleč in je čutil, da so nekje ljudje, ki mislijo nanj in se ga spominjajo več ko enkrat na mesec, tisti se je čudno zresnil in je prišel domov miren, trezen in zamišljen.

Različni so tedaj dijaški obrazi danes. Vendar je mnogo več mladih in veselih kakor pa resnih in žalostnih, in to je tudi naravno. Biti moramo veseli te lepe mladosti in jo moramo razumeti.

Toda mladost je čas priprave in doba zorenja. Zato pa so mlada leta tako zelo dragocena. Kljub vojnemu času imajo naši dijaki vendar priliko študirati in se pripravljati na poznejše življenje. Nikakor ni vseeno, kako izkoristijo ta čas v šoli. Mnogim so časi izgovor, da ne delajo dosti več ko nič, toda ti časi so samo pretveza za opravičevanje nedelavnosti. Le prevečkrat je dijak tudi danes nepriljubljen v šoli. Začuda težko je mlademu človeku spoznati, da se vendar uči zase in pripravlja na svoje lastno življenje. Še bolj čudno pa je, da iščejo in najdejo starši tisoč izgovorov, zakaj se otrok ne uči. Žal bodo vsi ti mladi ljudje kmalu sami občutili, kako jim manjka to, česar v šoli niso predelavali. Danes ima dijak več prostega časa, kakor ga je imel kdaj koli. Starši naj skrbijo, da bodo prihajali dijaki temeljito pripravljeni v šolo, pomagajo naj jim z nasvetom in s poukom, da ne bo leto, čeprav vojno, vrženo stran.

A poleg šole in priprave zanjo ostane še mnogo prostega časa. In v prvi vrsti na ta čas hočem opozoriti, ker je to najusodnejša stvar za mladega človeka. Če bo izven šole samo postopal v brezdelju, hodil, kamor ga bo prilika zanesla, ne bo iz njega nikdar več ko podpoprčen človek. Zato posvetimo temu prostemu času mnogo pažnje!

Ze ko je otrok majhen, kaže veselje do te ali one stvari, kaže spretnosti in sposobnosti, ki so mu prirojene. Starši, ki otroka od blizu opazujejo, vidijo te otrokove lastnosti in talente, zato ga usmerjajo in vodijo tako, da od Boga dani talenti ne ostanejo zakopani. Tako dobiva dijak smisel in veselje do nekaterih stvari, za katere se zanima poleg svojega študija. Tudi zdaj je treba študenta voditi, mu pomagati, da se bo v zanimanju poglobil in izpopolnjeval. Tak študent ne bo začel razmišljati šele po maturi, kam bi se na univerzi vpisal, ampak bo vedel že v šest, sedmi šoli, kateremu predmetu se bo posvetil. Naj dijak ne živi od danes do jutri! Čas je izredno dragocena stvar. Čez nekaj let, morda že čez nekaj mesecev, se bo znašel na univerzi. In da bo lahko študiral, bo moral znati tuje jezike. Če se jih ni naučil že v srednji šoli, bo na univerzi prepozno. Tuj jezik je okno v svet, skozi katerega gledaš in opazuješ, sprejemaš, kar je dobrega, in daješ svoje ter tako dokazuješ, da živiš. Kot znanstvenik, gospodarstvenik itd. ne boš mogel nikamor brez znanja tujih jezikov. Pa tudi duhovnega bogastva narodov ne boš mogel nikdar do dna spoznati, če ne boš mogel vzeti v roke knjige, pisane v izvirnem jeziku piščevem. Zato se učite jezike zdaj, ko utegnete!

Ne zanimajmo se preveč za ves svet, za domačo zemljo pa tako malo! Če drugega ne moremo, se potopimo v knjigo in spoznavajmo ta košček zemlje, kamor nas je Bog postavil v zgodnjih vekih. Premislimo obraz naše zemlje in mislimo na to, da vsaka zemlja oblikuje duhovni obraz ljudstva, ki na njej prebiva. — Z umetnostjo se v šoli ne bavijo dovolj, marsikje nič. Pa je ta svet Lepote tako velik in tako čudovit, da ne bi smel noben človek mimo njega. Prav tu postane človek boljši in plemenitejši. Zato hodimo vanj, ga spoznavajmo in se v njem izživljajmo. — Pri vsem pa naj nam bo kakor oddih vsakdanje branje: preberimo vsaj poglavje, vsaj odstavek iz lepe knjige. Seveda moramo brati res dobre in lepe knjige. Zato je zelo prav, da ima človek v mladosti, pa tudi še kasneje, izkušenega in pametnega svetovalca, ki mu lahko zaupa.

To je le nekaj stvari, za katere se lahko še poleg šole zanima naš študent. Vem, da je še tisoč stvari, po katerih se ozira in išče odgovora. Na vse strani bere, išče in povprašuje. Važno je, da bo vprašal tani, kjer ga bodo najbolje poučili, to je

41

Kmečki stan in naše zadružništvo

Največji prijatelj našega kmečkega stanu in njegov največji dobrotnik pokojni dr. J. E. Krek, katerega 25 letnico smrti smo obhajali meseca oktobra lani, je gledal v dobro organiziranem zadružništvu lepšo bodočnost našega slovenskega človeka, predvsem pa našega podeželja — našega kmeta. Zato se je s sebi lastno energijo posvetil zadružnemu delu in nam ustvaril na stotine kreditnih zadrug, tako imenovanih hranilnic in posojilnic, ki so onemogočile dotodanjim odiruhom nadaljevati umazano delo. Ti oderuhi so namreč, ko hranilnic in posojilnic še ni bilo, dajali kmetom ob priliki kake nesreče ali ob priliki bolezni v družini ali ob močitvi domače hčere ali če so hoteli kupiti kake za gospodarstvo važne stroje itd., denarna posojila, od katerih so računali silno visoke obresti, ki so dosegale tudi 30 in več procentov. Seveda so si obresti za prvo leto odtegnili kar pri izplačilu posojila, tako da na pr. kmet, ki je vzel posojilo 5000.—, ni prejel 5000.—, ampak le 3500.—. Dolžan je bil seveda 5000.— in če jih ni vrnil v enem letu,

in posojilnici; tisti, ki so potrebovali posojila za koristne stvari, so denar dobili pri njej. Ko so bogatinci to videli, so začeli trgovati z blagom. Tako so z redkimi izjemami, ki jih najdemo pri trgovcih, svoje delo v drugi obliki nadaljevali.

Kmet potrebuje v teku leta na desetino, lahko rečemo na stotine stvari, ki jih ne more doma pridelati, ampak jih mora kupiti in je pri tem popolnoma odvisen od trgovca, tako glede kakovosti blaga kakor tudi glede cene. Odvisen je popolnoma od človeka, ki mu je glavni in edini namen in cilj, da čim več zasluži. Tudi pri vnovčevanju svojih pridelkov je bil naš kmet zelo prikrajšan, ker so sad njegovega dela pobrali najrazličnejši prekupčevalci. To stanje je bilo za naš kmečki stan nevzdržno. Zato so se po mnogih krajih kmetje organizirali in si ustanovili blagovno zadrugo z namenom, da izvršuje ta zadruga za vse svoje člane skupni nakup in skupno prodajo. V vodstvo take zadruge izvolijo člani iz svoje srede najsposobnejše in nesebične člane, ki potem dajejo smernice,

Mestna hranilnica ljubljanska

Sodno depozitni oddelek. ♦
H r a n i l n i k i. ♦ Tekoči
računi.

Pupilarno
varna!

Izplačuje „a vista“ vloge vsak
čas, „navadne“ in „vezane“
po uredbi.

Za vse vloge in obveze hranilnice jamči

M e s t n a o b č i n a l j u b l j a n s k a

že 6500.—. Iz tega primera je razvidno, kako je bil naš mali človek prepuščen na milost in nemilost raznim petičnikom in kako je z ustanovitvijo kreditnih zadrug, ki so posestnikom ob potrebi dajale posojila proti kolikor mogoče nizkim obrestim (3—8%), storil naš blagopokojni dr. Krek res največjo dobroto našemu ljudstvu. Tako so bile prihranjene letno našemu kmetškemu stanu ogromne vsote denarja, ki bi sicer smuknile v neupolnoljive žepe maloštevilnih ljudskih izmozgovalcev.

Toda če mislite, da so ljudje, ki so prej živeli od tujih žuljev, začeli novo življenje in si s trdim delom služili svoj kruh, se zelo motite. Naš kmet je izpregledal in se na pobudo svojih resničnih prijateljev organiziral v zadrugo, kjer si je po načelu: vsi za enega, eden za vse! medsebojno pomagal. Tisti, ki so imeli prihranke, so jih dajali hranilnici

doma. V zadnjem času smo doživeli toliko družinskih tragedij, ker so iskali mnogi mladi ljudje odgovorov na sodobna vprašanja na ulici, ne pa doma. Ulice vodijo skriti ljudje, ki jim ni za blagor mladega človeka — iskalca Resnice, ampak ga izrabijo, če le morejo, za svoje namene. Zato študenta nazaj v njegovo družino, tu pa mu dajmo odgovora na vse, kar išče!

Prav gotovo imamo vsi, starši in vzgojitelji, v tem času dvakrat težjo odgovornost za svoje delo in za svoje nedelo. Storimo vse, da bomo vzgojili cele ljudi in da ne bomo niti malo pustili zmede ulice v svoj dom! Čas je velik in prihodnost, ki se bliža, zahteva velikih ljudi. Vzgojajmo mladino in ji kažimo pravo pot, šola in dom, vsi, ki res nesebično in brez hinavščine trepetamo za bodoči rod!

kako mora zadruga delati, da bo njeno delo služilo skupnim koristim. Seveda je treba za tako delo v zadrugah idealizma in predvsem poštenosti. V vseh tistih krajih, kjer take zadruge že dolgo delujejo in kjer je vodstvo zadrug v pravih rokah, so bili doseženi res lepi uspehi. Tako so izračunali, da so kmetje v eni občini, kjer je taka zadruga dobro delovala, prihranili povprečno vsak po ca. 650 lir letno. Če sedaj vzamemo, da je v tej občini bilo 585 kmetov-članov zadruge, so kmetje v tej občini prihranili ca. 380.250 lir letno, kar je za eno občino naravnost ogromna vsota, ki bi jo občani krvavo potrebovali za druge izdatke v svojem gospodarstvu. So seveda še mnogi kraji, kjer si kmetje ali sploh niso znali postaviti svoje lastne blagovne zadruge ali pa so si postavili zadrugo, niso ji pa izvolili pravega vodstva. Zaradi tega imamo na področju blagovnega zadružništva še ogromno polje dela. To delo je namenjeno tistemu našemu stanu, ki je še vedno steber vsega naroda, ker ustvarja neobhodno potrebne dobrine, brez katerih ostali stanovi ne bi mogli živeti. Zato je prav, da smo načeli ta problem in da o njem razmišljate vsi, ki ste spoznali dve preprosti resnici: V skupnosti je moč, in: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!

**Nesreča v nesreči je ta,
če zavarovanec ob požaru
še dolg na premiji ima!**

Zapiski v kmetijstvu

Dr. Jan Branko

Zapiski so važna zadeva. Marsikaj nam povedo in marsikaj moremo iz njih sklepati. Kajpada imamo najrazličnejše vrste zapiskov. Gotovo je, da za kmetijsko gospodarstvo ne prihajajo v poštev zgodovinski zapiski. V veliko korist pa mu bodo zapiski o prejemkih in izdatkih. In te zapiske imamo tu v mislih.

Pri nas se je že načelo vprašanje kmetijskega knjigovodstva. Mislimo, da se je začela hiša zidati pri strehi. Kmetijsko knjigovodstvo zahteva ne samo natančnega znanja o načelih, po katerih se vodi vsako knjigovodstvo, temveč ima ono še nekatere posebnosti — in teh ni malo — za katere je treba še prav posebnega znanja. Preden pa pripravimo kmetovalca, da bo vodil knjigovodstvo, ga moramo pripraviti do tega, da bo delal zapiske o denarnih prejemkih in izdatkih, še bolj hvalevredno pa je seveda, da vodi tudi zapiske o nedenarnih dajatvah in storitvah.

Priznati je treba, da je na kmetih to silno težko. Kmet namreč čuti neko nerazpoloženje do pisanja. Težko ga je pripraviti, da bi se usedel in napisal pismo sinu, ki je pri vojaki, ali hčeri, ki je daleč od doma poročena. A kako daleč je še do tega, da bi zapisal to, kar je izdal ali prejel bodisi v gotovini, bodisi v pridelkih, bodisi v delovni moči. Njemu piše narava s svojo trdo in okorno roko in on ne vidi v lastnih zapiskih prav nikakega haska. Razumljivo pa je to kmetovo stališče do pisanja, saj ima kmet

čas za tako delo šele ob večernih urah, ko je od dnevnega dela utrujen.

In vendar se bodo morale naše kmetije navaditi, da bodo beležile najvažnejše poslovne dogodke. Zapiski niso brez pomena. Vsaj gotovinske izdatke in prejeme je treba zapisovati. Za to delo zadostuje majhen zvezek. Na eno stran lista beležimo prejeme, na drugi list pa izdatke. Ni samo dovolj, da zapišemo znesek, temveč je treba navesti tudi predmet, zakaj je bil ta znesek izdan ali iz kakega naslova smo ga prejeli. Kolike važnosti je na primer primerjava izdatkov za umetna gnojila za lansko leto z letošnjim letom! Kaj lahko samo iz te primerjave sklepamo? Ne samo to, koliko več ali manj smo dali za umetna gnojila, temveč tudi, ali smo dobili pri isti ceni in količini umetnega gnojila več ali manj pridelka, ali bi torej morale biti cene kmetijskih pridelkov nižje ali višje, če bi se cene le-teh ravnale po zakonih, ki jih imajo industrijski izdelki. In pomislite samo na to, če bi take in slične zapiske delali vsi kmetje ali pa vsaj velika večina, koliko lažje bi bilo kmečkim zastopnikom uveljavljati svoje zahteve pri oblasteh, ker bi imeli za svojo trditev oporo v statistiki, sestavljeni na osnovi teh zapiskov.

Od nedenarnih poslovnih dogodkov v kmetijstvu naj omenimo samo zabeleževanje delovnih ur. Vzemimo na primer obdelovanje vinograda: koliko delovnih ur je bilo vloženo v vinograd za rigolanje, za okopavanje, obrezovanje, trgatve, prešanje in tako

dalje. Seveda je treba te stvari pisati v drug zvezek kakor pa izdatke in prejeme, ki smo jih omenili prej. Ali ni na podlagi teh in takih podatkov razbrati marsikaj, kar nam je bilo doslej uganka?

Naš kmet mora sprevideti vsaj to, da od teh zapiskov nima koristi davkarija, ampak on sam. Če pa bi te zapiske dobila v roke davkarija, bi našega kmeta davek ne davil, ker bi ti zapiski nudili mnogo bolj pravično osnovo za izmero davka, kakor pa računi, ki so si jih izračunali po pisarnah uradniki, odmaknjeni od kmečkega življenja.

In še za nekaj pridejo taki zapiski prav za dote. Pač premnogokrat se zgodi, da kmet, ko daje svoji hčeri doto ali ko posestvo izroča nasledniku, svoje posestvo precenjuje. To precenjevanje se izraža v previsokih številkah, kakor davek. Oboje je pač izračunano na podlagi nekkih predstav, ki jih praktično življenje največkrat ne opravičuje. Grehe za tako površno ocenjevanje nosijo seveda vsi državljani, a v prvi vrsti kmet, pri doti pa kmetov naslednik, ki se mora vse življenje truditi, da mu te nesrečne dote ne spravijo posestva na boben.

Skušali smo nakazati nekaj pogledov v to, kaj pomenijo kmetijstvu zapiski. Naj bi že enkrat med kmele prodrla miselnost, da so na svetu tudi ljudje, ki mu žele dobro in mu kaj koristnega svetujejo. Gotovo je samo kmetu v korist, če se bo odločil za to, da bo v svoje gospodarstvo uvedel zapisovanje vseh prejemkov in izdatkov, gotovinskih in negotovinskih. Seveda ga mora pri tem delu voditi ista ljubezen do pravice in resnice, kakor pri sejanju pšenice ali pri obrezovanju trte.

KAKO SO PRI GOBCU GASILI

Janko Mlakar

(Nadaljevanje.)

»Sedaj si pa že dosti ven znosila, saj bo zavarovalnica...«

Kaj bo zavarovalnica, pa Gobec ni utegnil več povedati, ker so ga zmotili skavti, ki so pridirjali po cesti.

Taborili so kake pol ure nižje doli ob Potoku. Straža je slišala, kako je treščilo, in je kmalu potem zapazila, kako se je pordečilo nebo. Takoj je spravila ves tabor kvišku in odhiteli so pod vodstvom svojega poglavarja Rjavega medveda na pomoč.

Skavti so se zelo začudili, ko so videli namesto množice, ki bi kričala in gasila, samo dva človeka, ki sta mirno stala na cesti in gledala v ogenj, kakor bi bil to navaden kres.

»Kje so pa gasilci?« vpraša Gobca Rjavi medved. »Ali ste požarne brambe že obvestili?«

»Še ne. Kdo naj jih pa obvesti, če ni nobenega človeka blizu? Midva pa ne moreva od ognja.«

»Prav, jih pa mi obvestimo,« je odločil kratko Rjavi medved ter se obrne na dva skavta, ki sta slonela na svojih kolesih. »Velika kača, pojdi hitro v Jesenovec in spravi tam požarno brambo na noge! Ti, Dolga puška, pa skoči na Strnišče! Potrkaj na vrata takoj pri prvi hiši, pri Kramarju, ki je predsednik gasilnega društva!«

Preden je mogel Gobec vmes poseči, sta skavta že skočila vsak na svoje kolo in odbrzela, eden po cesti navzgor, drugi pa navzdol. To samolastno postopanje, ki je globoko posegalo v njegove pravice, je Gobca silno razjezilo.

»Kdo vam je dal oblast tu ukazovati? Kaj vas pa briga moj ogenj? Kadar bo gorelo v vašem taboru, takrat kličite gasilce na pomoč, če jih boste! Tu sem pa jaz gospodar in si odločno prepovedujem, da bi se vtikali v moje zadeve. Če gori, kaj vas pa to briga? Ali gori vaše ali moje?«

Rjavi medved ga pa niti poslušal ni, marveč je kar naprej dajal ukaze, kakor kak poveljnik požarne brambe.

»Gospodarsko poslopje je izgubljeno. Moramo pa poskusiti, da ogenj omejimo in zabranimo, da se ne razširi na hišo. Poiščite kako lestev, potem naj jih deset spleza na streho, vsi ostali pa sklenite verigo. Poiščite v hiši posodo, polnite jo z vodo in podajte drug drugemu!«

»Kaj, na streho hočete?« se je zadrč Gobec ves togoten. »Hiša je moja in nihče ne sme na streho brez mojega dovoljenja.«

Skavti se pa niso zmenili za njegove besede. Eni so skočili v kuhinjo po posodo, drugi so pa šli iskat lestev. Našli so jo za hišo v travi, kamor jo je Gobec prejšnji dan položil. Potreboval jo je, da je približal novo desko na špranjo, ki je zijala na strehi. Ko je zagledal fante, kako so vlekli lestev, da bi jo pristavili k zadnjemu koncu hiše, je planil kakor besen mednje in zgrabil zanj, da bi preprečil nevarnost, ki mu je pretela. Bal se je namreč resno, da bi utegnili hišo obvarovati. Ker je pa imel samo eno roko prosto — v drugi je držal blagajno — so bili skavti v premoči. Poleg tega jim je prišel na pomoč tudi Rjavi medved.

»Gospod Gobec, zdi se mi, da ste precej visoko zavarovani, ko bi tako radi pogoreli. Opozorim vas pa, da se bo zavarovalnica branila plačati odškodnino ali pa vam jo bo precej pristigla, če nas boste pri gašenju ovirali.«

Te besede so tako vplivale na Gobca, da je takoj izpustil lestev. Skavti so jo sedaj urno pristavili, splezali po nji kakor verige in kmalu jih je sedelo vseh deset drug za drugim na slemenu. Ker se je medtem tudi živa veriga sklenila, so se kmalu začele ulivati po strehi cele plohe, da je od nje curljalo kakor ob najhujšem dežju. Gobec se je pa vrnil na cesto, tiščal blagajno pod pazduho, se na tihem jezil in klet.

»Dobro bi bilo pa le,« mu pravi Rjavi medved, »če bi za vsak primer hišo izpraznili.«

»Seveda, da mi boste vse polomili in pokvarili. Saj je sedaj hiša varna, ko so se ti hudiči

nanjo spravili. Polivajo pa tako, da bo še pod streho vse mokro.«

Rjavi medved se pa ni menil za njegov ugovor. Cutil se je gospodarja na pogorišče.

»Dečki,« je ukazal, »nekaj naj vas izstopi iz verige. Izpraznili bomo prvo nadstropje, za katero je največja nevarnost.«

»Nihče ne pojde gor,« pravi odločno Gobec ter se postavi med hišne duri.

»Bodite vendar pametni,« ga miri Rjavi medved. »Najbrž ste tudi za premičnine zavarovani. Toda, če ne pustite rešiti, kar se da rešiti, izgubite pravico do odškodnine.«

»Moj Bog, ne bodite tako sitni! Kaj pa hočete rešiti? Na eni strani je čumnata, notri nekaj ropotije, na drugi strani pa kašča... Saj res, kašča! Notri imam žito, ves svoj letošnji pridelek. To je pa res treba rešiti.«

»Kaj ne, žito pa ni zavarovano?« se nasmeje Rjavi medved.

»Ne,« prizna Gobec odkritosrčno in steče po stopnicah v prvo nadstropje, nekaj skavtov pa za njim.

In začelo se je reševanje med smehom in veselim krikom. Eni so polnili vreče, drugi so jih pa nosili ven na cesto. Tako je bila kašča kmalu prazna. Takrat se je pa spraznila tudi — streha.

Ogenj se je bil razgorel in gospodarsko poslopje je bilo zavito kar v en sam velikanski plamen. Vročina je vedno bolj naraščala in iskre, ki so se usipale na streho, so bile vedno gostejše. Med njimi so bili tudi že večji in manjši ogorki. Skavti niso mogli več strpeti v tej strašni vročini in so se morali umakniti. Umik se je izvršil v najlepšem redu, zlasti še, ker so mogli le posamič s strehe na lestev. Tudi veriga se je razbila, ker ni imela nikakega smisla več.

Ko so prišli na cesto in slišali glasove v prvem nadstropju so takoj planili v hišo in se razkropili po sobah, da bi reševali premičnine.

Zadnji je zapustil kaščo Gobec kakor kapitan ladjo. Prišel je ravno prav v vežo, da je zasačil štiri fante, ki so vlekli njegovo posteljo čez prag.

»Lepo vas prosim,« je vzkliknil, »nesite jo nazaj, kjer ste jo vzeli.«

Velesila „gnoj“

Inž. O. Muck

Kdor ima le količkaj zemlje (od veleposesnika doli do onega z vrtičkom, velikim komaj nekaj kvadratnih metrov) in tudi tisti, ki svoje lastne zemlje nima, dobro ve, da je treba zemljo gnojiti, če hočemo, da bo obilno rodila. Ali si pa že kdaj premislil, kako je to prav za prav čudno, skoraj bi rekel, čudežno? Odpadke — tudi najbolj gnusne — spraviš v zemljo, da iz nje zraste nova mlada rastlina. Da, prav odpadki so tisto, kar daje rastlinam boljšo rast. O tem se je vsakdo že neštetokrat prepričal. Točno poznaš na njivi, na travniku in vrtu tisto mesto, ki je bilo močnejše gnojeno, recimo, da je tam ležal kup gnoja ali podobno.

Nič čudnega, da so pogani v starih časih čudežno moč gnoja često pripisovali kakemu božanstvu. Reke, ki so prinašale vsako leto plodno blato in z njim zemljo gnojile, so po božansko častili. Najbolj znan primer je reka Nil v starem Egiptu. Svete pa so bile tudi nekatere živali, zlasti govedo, ki so ga gojili svečeniki poganskih templjev ter izročali vernikom »sveti goveji gnoj«, da bi z njim zdravili ljudi in zboljševali zemljo.

Priznati moramo, da so stari globoko domeli čudovito dogajanje, ko iz mrtvih stvari, iz odpadkov, prahu, blata in pepela vstaja zopet novo življenje. Mi danes vemo, da pri tem niso udeležena posamezna božanstva, ampak da sta rast in življenje del stvarstva, ki ga je v svoji veličastni zakonitosti ustvaril Bog. Šele novejšemu in najnovejšemu času pa je bilo pridržano, da je nekoliko globlje prodrl v zakone narave ter odkril marsikaj,

kar je odločilno vplivalo na razvoj novodobnega obdelovanja zemlje.

Oglejmo si v glavnih potezah to, kar naj danes vsakdo ve o gnoju in gnojenju, pa bodisi da to znanje res potrebuje za uspešno obdelovanje svoje zemlje, ali pa, če se hoče le poučiti o vprašanjih, ki so splošno zanimiva in tudi važna.

Rastlina se prehranjuje iz dveh virov: iz zraka in iz zemlje.

Iz zraka usvaja po svojih zelenih listih in s pomočjo sončne moči plin ogljikov dvokis, ki ga pretvori v snovi, iz katerih je rastlina po velikem delu sestavljena. Najbolj znane med njimi so sladkor, škrob, maščoba in staničina. Ogljikov dvokis je torej važna rastlinska hrana. Ni ga pa veliko v zraku; na 10.000 litrov zraka pridejo namreč le 3 litri tega plina. Če bi se nam posrečilo umetno povečati njegov delež na zraku, bi rastlinam »gnojili« z važno hranilno snovjo — ogljikovim dvokisom. Na prostem to ni lahko mogoče, v rastlinjakih pa to danes ponekod že delajo. Ne smemo pa prezreti, da se iz zemlje, ki je dobro prenojena s hlevskim gnojem ali njeemu podobnimi gnojili, ki v zemlji razpadajo, stalno razvija ogljikov dvokis, ki ga rastline s svojim listjem prestrezajo. Tako n. pr. ni slučaj, ako pesa, ki v sebi zbere mnogo sladkorja, dobro uspeva le na močno gnojnih tleh in da svoja peresa skoraj kakor koklja drži tik nad zemljo, da bi ujela čim več ogljikovega dvokisa.

Iz zemlje srka rastlina s svojimi koreninami vodo, ki je sama na sebi važna hra-

nilna snov, v njej pa so raztopljene razne druge »rudninske« hranilne snovi. Te izvirajo ali se tvorijo iz same zemlje ali iz gnojil, ki smo jih zemlji dodali. Najvažnejše hranilne snovi, ki jih rastlina na ta način s koreninami sprejme vase, so dušik, fosfor in kalij. Sicer jih je več, toda teh treh zemlji skoraj vedno primanjkuje in gnojimo vedno le, da zemlji dovajamo eno, dve ali vse tri našete hranilne snovi. Vse tri snovi dajemo na primer z domačimi gnojili, to je zlasti s hlevskim gnojem. Tako imenovana umetna gnojila pa vsebujejo navadno le po eno hranilno snov. Naj naštejemo izmed umetnih gnojil nekaj najbolj znanih.

Dušik vsebujejo: apneni dušik, apneni soliter, čilski soliter, amonijev sulfat.

Fosfor vsebujejo: superfosfat, Thomasova žlindra, kostna moka.

Kalij vsebuje: 40% kalijeva sol.

Poznamo tudi mešana gnojila, na primer nitrofoskal, ki vsebuje vse tri hranilne snovi. Umetnih gnojil je seveda še mnogo več, kakor smo tukaj našeli, a za naše razmere so ta najvažnejša.

Med domača gnojila štejemo predvsem gnoj, gnojnico in kompost. Ko se ta gnojila v zemlji razkrajajo in pretvarjajo, se ne tvorijo le v vodi raztopljive hranilne snovi, ampak obenem na samo zemljo ugodno vplivajo, jo rahljajo, ogrevajo, bogatijo z bakterijami in pomagajo poljedelcu spraviti jo v tako imenovano »godno« stanje. V tem je velika razlika med domačimi in umetnimi gnojili. Domača gnojila so zaradi teh svojih lastnosti posebno dragocena, a tudi posebno občutljiva. Potrebno je, da z njimi pravilno ravnaj na dobro zgrajenem domačem gnojišču

»Dobro bi pa le bilo, če bi nekaj boljše oprave rešili,« je rekel Rjavi medved, ki je ravno stopil v vežo in videl, za kaj gre.

»Nekaj boljše oprave,« se zasmije Gobec, »kakor bi jaz imel kaj boljše oprave. Pa je vse staro, slabo, črveno in raztrgano.«

»Vsaj žimnice znošimo ven! Zima...«

»V posteljah so same slamnjače,« ga prekine Gobec. »Zimo imajo pri nas samo konji v repih.«

»Kaj pa perilo in obleka?« ga nalašč podraži Rjavi medved.

»Kar je boljšega, sva že sama z Anico rešila. Lepo vas prosim, gospod skavt, pustite vendar vse v miru, kjer je. Če nebate z gašenjem in reševanjem, se lahko vsi napijete vina, kolikor hočete. Pojdite z menoj v klet! Tisti sod v kotu lahko še ven zvalimo, potem ga vam pa takoj nastavim.«

»Vina ne pijemo, smo abstinenti. Če nam pa postrežete z malinovcem, vam bomo prav hvaležni, ker smo se že pošteno užejali. Kljub temu vam sod prav radi rešimo, če hočete.«

To je Gobec »hotel«.

V kleti je bilo nekaj praznih kadi in štirje sodi. V prvem je bil pristen haložan, nerezan in nekrščen. Ker ga je Gobec šele pred kratkim dobil in ga je točil samo boljšim gostom in sebi, je bil sod še precej poln. V drugem je bil tudi haložan, pa z jabolčnikom rezan. Anica ga je točila pod imenom »sviček«. Tretji je bil prazen, četrti pa plesniv.

»Samo tega spravite ven,« je pokazal Gobec skavtom, ki so prihiteli za njim po stopnicah, na prvi sod, ostalo pustite vse tu. Ni vredno, da bi se človek trudil. Je tudi nevarno, ker se bo hiša vsak hip vnela.«

Medtem ko so valili sod po stopnicah, ostali skavti niso počivali. Oni štirje, ki so rinili postelj čez prag, so jo zopet nazaj v hišarno potegnili in se vrgli nad gostilno, kamor so privreli tudi drugi, ki so se bili prej po hiši razkropili. Začeli so nositi ven, kar jim je pod roko prišlo: kozarce, prazne steklenice, sodavice, malinovec, pokalice in kar je bilo še take brezalkoholne pijače v zalogi. Slednjič so privlekli na cesto še nekaj miz, stolov in klop,

da bi jim ne bilo treba stoje žeje gasiti. Tako so tisti, ki so privarili sod iz hiše, lahko kar prisedli.

Gobec je nekoliko pisano gledal, ko je videl, da so skavti nekaj miz in stolov »rešili«, pa je kmalu vso njegovo pozornost obrnil nase dim, ki se je valil iz prvega nadstropja. Spoznal je takoj, kaj to pomeni.

Skozi špranje, katerih ni na strehi manjkalo, so gotovo prišle iskre ali kaki majhni ogorki v podstrešje, kjer so zaneli listje, leseno volno in slamo, katere je bilo vse polno raztresene po zabojih in tleh. Morda je že takrat gorelo, ko so skavti še sedeli na slemenu. Ogenj si je delal izhod v dveh smerih, navzgor skozi streho, navzdol pa skozi lesene stropne v prvo nadstropje. Prodrl je na prosto skoraj na obeh krajih hkrati. Ko se je začel strop podirati in so okna zažarela v ognju, je švignil skozi streho kot steber visok plamen.

Ko je to Gobec videl, je zadovoljno pokimal in zagodrnjal: »No, sedaj naj le pridejo gasiti, če hočote!« Nato je, pa šel nastaviti sod. V kleti je namreč pipo iz njega potegnil in ga zamašil s čepom, da bi se mu med »reševanjem« kaj ne pripetilo. Bil je pa zelo krepčila potreben, seveda ne sod, ampak Gobec. Komaj je prvi kozarec izpraznil, je bila pomoč »že« tu, in sicer od obeh strani, od vzhoda in zahoda. Najprej od vzhoda, s Strnišča. Prišla sta sicer samo dva gasilca, in sicer brez motorke. Pa sta bila zato oba zelo veljavna moža. Eden je bil predsednik, drugi pa blagajnik »Gasilnega in reševalnega društva«.

Dolga puška je pridirkal do Kramarja, stopil s kolesa in potolkel na vrata: »Vstanite, v Orehovci gori.«

»Kdo pa razbija po durih? Kaj je?« se oglasi Kramar, precej nejevoljen, ker so ga zbudili iz spanja pravičnega.

»V Orehovci gori. Pridite gasiti! Hitro!«

»Kaj praviš da je v Orehovci?«

»Gori.«

»Kje gori?«

»V Orehovci. Kolikokrat bom pa še povedal? Vstanite že vendar in skličite požarno brambo!« Dolga puška je bil nekoliko nervozen fant.

»Torej gori,« je godrnjal Kramar in počasi vstajal. »In v Orehovci. Bo pa treba pogledat na

lice mesta, kaj je. Kdo si pa ti, ki si nas prišel klicat?«

»Dolga puška.«

»Kaj? Puška? Saj te nisem vprašal, ali imaš puško. Čemu jo pa imaš? Saj menda nisi orožnik, da bi s puško ljudi skupaj zganjal.«

»Kdo pa pravi, da imam puško? Jaz sem eden izmed skavtov, ki tabore nad Naklovo glavo. Dolga puška mi je le ime.«

»A tako? Torej Dolga puška ti je ime? Čudno, da te hotel župnik na to ime krstiti. Morda si pa nezakonski. Takim so včasih dajali bolj čudna imena, da so se ločili od drugih.«

»Ne čekajte tako neumno! Rajši se hitro oblecite in pridite že enkrat ven! Ime »Dolga puška« sem dobil pri skavtih, krščen sem pa za Andreja.« Dolgi puški so že ušli živei.

»No, no, saj se ni treba takoj razjeziti!« ga je pogovarjal Kramar. »Pa stopi, puška, tja k sosedu Gantarju in ga pokliči; potem pa gremo na lice mesta pogledat, kaj je z ognjem.«

Trajalo je pa še precej dolgo, preden se je prikazal Kramar na pragu, seveda z dežnikom pod pazduho. Strniščan namreč ne gre iz hiše brez klobuka, iz vasi pa ne brez dežnika. Ko je nabasal pipo, jo je vtaknil v usta, prižgal in nekajkrat krepko potegnil, da je videl, ali vleče, nato pa zaklical čez cesto v temno noč: »No, Gantar, sedaj sem pa pripravljen, pa lahko gremo.«

Kmalu nato se izvijela iz teme dve postavi. Bil je Gantar z Dolgo puško, blagajnik »Gasilnega in reševalnega društva«.

»Ali bi ne bilo dobro, da bi še druge sklicala? Tudi brizgalno bi bilo treba pripraviti.«

»Se še ne mudi,« pravi mirno Kramar in začne prižigati pipo, ki mu je ugasnila. »Najprej gremo na lice mesta. Pri kom pa gori, ti puška?«

»Jaz nisem puška, se potegne skavt za čast svojega imena, ampak Dolga puška. Gori pa pri Gobcu. Menda je treščilo.«

»Pri Gobcu? Tako, tako! Pa praviš, da je treščilo? Hm, hm. Nemara je bilo pa nekoliko drugače.«

»Kako drugače?« se začudi Gantar. »Kaj pa s tem misliš?«

in tudi na polju, sicer takoj veliko zgubijo na svoji vrednosti.

Glavna so domača gnojila, umetna pa so le v pomoč. Rastlina namreč uspeva le, če ima vseh hranilnih snovi dovolj na razpolago. Če jih primanjkuje, so pridelki ravno za toliko manjši, kolikor pač primanjkuje posameznih hranilnih snovi. Z umetnimi gnojili pa nadomestujemo prav one hranilne snovi, ki jih vkljub gnojenju z domačimi gnojili primanjkuje v zemlji. Z njihovo pomočjo moremo vse pridelke prav znatno zvišati in samo z njimi je mogoče doseči rekordne pridelke, s kakršnimi se danes postavljajo nekatere naprednejše države.

Ne vemo še danes, kam nas bo pripeljala novodobna znanost na področju gnojenja, zakaj vprašanja o tem predmetu še daleč niso zaključena. Naj omenimo kot primer le tako imenovana rastila (avksine), o katerih smo v zadnjem času slišali; to so snovi, podobne vitaminom in hormonom, ki že v najmanjših količinah povzročajo čvrsto rast. Niso sicer gnojila, kakor jih doslej poznamo, toda morda jih bomo kdaj pri gnojenju raslin prav tako ali še bolj upoštevali, kakor danes upoštevamo vitamine pri prehrani ljudi in živali.

Ne vemo — kot rečeno — kaj bodo še vse odkrili; a eno je gotovo: da namreč ne bodo mirovali, zakaj s temi vprašanji so prizadeti vsi sloji: poljedelci, ki si žele večjih pridelkov; ljudstvo vseh stanov, ki potrebuje hrano; države, ki hočejo zvišati kmetijsko proizvodnjo; in nazadnje industrija, ki najde v proizvodnji gnojil lahko ogromen vir za zaposlitev delavcev in za dohodke iz vloženega kapitala. Zato bodo, kar so tudi doslej že delali, povsod krepko podpirali znanost ter lahko napeto pričakujemo, kaj nam bodo prinesla v tem pogledu prihodnja, zlasti poveljna leta.

Plačilo premije — sigurnost za 1 leto naprej!

Opravičilo. Pred sodiščem stoji Marko, obtožen zaradi poskušnega uboja, ker je dvakrat ustrelil na soseda, vendar ga ni zadel. Sodnik: »Kaj navajate v svojo obrambo? Ali ste morda streljali v hipni razburjenosti? Morda vam živeci niso v redu?« — Marko: »Popolnoma zdrav sem, gospod sodnik; samo to je, da sem pravkar od sedel petletno ječo in sem se v teh letih odvalil meriti.«

Ni razlike. A.: »Kakšen je razloček med giljotino in ljubeznijo?« — B.: »Nikakršen, obe namreč pripravita človeka ob glavo.«

Ilustracije in klišei dajo reklami šele pravo lice. Za reklamo v visokih nakladah uvažujte samo offsetni tisk, ki je danes izmed vseh najcenejši!

Kameno tisk
Knjigotisk - Barvotisk - Klišarna
Litografija
Fotolitografski oddelek, kjer je atelje za barvno fotografijo v naravnih barvah

LJUDSKA TISKARNA
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6

Sumljivo znamenje. Kmet (drugemu): »Kaj! Brencetovega Tineta si vzel v službo? Lepo si nasedel! Če ti ta tri dni nič ne ukrade, dobi krč v prste!«

Zaupanje v zdravnika. Sorodnik iz mesta: »Kako da niste poklicali zdravnika?« — Kmet: »Veste, na zdravnike ne damo dosti; raje umiramo naravne smrti.«

Saj se da pomagati. Gost: »Vino ima nekaj postranski okus! Mislim, da zamašek ni bil dober!« — Natakareček: »Prinesem takoj drug zamašek.«

Vzorno gospodinjstvo. Gospa (služkinji): »Liza, prinesite mi iz kuhinjske omare petrolejsko steklenico, ki ima napis »Kis«. V njej mora biti malinovec... ampak poduhajte prej!«

Lasje. Janko: »Moja žena ima krasne lase; kadar si jih razplete, ji padajo do gležnjev.« — Marko: »Moja ima še mnogo lepše; kadar jih razplete, ji padejo na — tla.«

Dvom. Mati: »Kaj se pa tako kislo držiš?« — Hči: »Oh, plesavec mi je venomer na kurja očesa stopal.« — Mati: »Zakaj mu pa nisi tega povedala?« — Hči: »Ko pa nisem vedela, če se spodobijo imeti kurja očesa.«

Z združenimi močmi. Gospodinja: »... Še na nekaj vas moram opozoriti, preden vas sprejem v službo: moj mož zna biti včasih precej sirov!« — Nova kuharica: »Ampak, gospa! Saj sva vendar dve!«

Kritika. »Ali se vam ne zdi, da ta dama s čustvom poje?« — »Bežite, bežite! Ko bi imela kaj čustva, ne bi pelala!«

Pes?! A.: »Človek, saj ti si ves razpraskan!« — B.: »Veš, zadnjič sem prišel pozno domov — pes me ni poznal in mi je v obraz skočil...« — A.: »Poslušaj, prijatelj, od takega psa bi se jaz dal ločiti.«

Nekaj veselega. Mati: »Ti porednež, dedek je tako bolan, ti pa razgrajaš! Sedi k dedku in mu povej kaj prav veselega!« — Janezek (sede kraj dedka): »Dedek, ali bo pri tvojem pogrebu tudi igrala godba?«

»Vidiš, Gobec ima to slabo navado, da si sveti z vžigalicami, kadar ima ponoči v svislih opraviti. Jaz sem ga enkrat sam videl, ko sem se pripeljal iz Ljubljane s ponočnim vlakom, kako je stal na pragu in držal nad mrvo gorečo vžgalico. Nemara je tudi nocoj kaj šaril po svislih in si svetil z vžigalicami. Pa je tako treščilo, da se je ustrašil in spustil užigalico v seno. S tem pa nočem trditi, da se je tako zgodilo, kakor sem povedal, lahko bi se pa bilo.«

Kramar ni mogel pozabiti, da mu je Gobec pred nosom duril zaprl in pustil, da je moral žejen domov.

»Hm,« zamomlja Gantar, »torej tako misliš ti? Da je Gobec sam zasmodil, seveda ponevedoma? Ti pa praviš,« se obrne k skavtu, »da je treščilo.«

»Da. Tako je rekla naša straža, ki nas je zbudila. Sedaj pa grem naprej, da bom prej na pogorišču.«

In Dolga puška je sedel na kolo in zginil v nočni temi. Moral je pa še enkrat isto pot nazaj.

Ko je prišla »požarna bramba« s Strnišča na »lice mesta«, jo je Rjavi medved trdo prijel, zakaj ne pride gasit.

»Midva,« pravi važno Kramar in potegne kvišku hlače, ki so mu uhajale izza pasu, »morava najprej na lice mesta ugotoviti, kje in kaj gori, ter določiti prostor, kam bomo postavili motorko. Potem...«

»Seveda, medtem bo pa že vse pogorelo. Dolga puška, hitro nazaj na kolo in na Strnišče! Povej tam, da načelnik že čaka na lice mesta!«

Komaj je skavt zopet izginil v črni noči, ko se nenadoma oglasi trobenta in se pred ognjem ustavi jesenovska požarna bramba. Nekaj kratkih in rezkih povelj in že je stala motorka na cesti. Takoj nato je bil hidrant odprt in čez nekaj minut so se že ulivali debeli curki vode ra gorečo hišo. Žal, da je prišla pomoč prepozno, kajti že se je začel tudi skozi okna v pritličja valiti gost dim.

Ko je Gobec videl pridne gasilce pri njihovem delu, je pobožno vzdihnil: »Hvala Bogu, da niso ti hudiči prej prišli. Gotovo bi mi bili hišo tako namočili, da bi se je ne bil noben ogenj prijel. Sedaj naj pa le gase, kolikor hočejo!«

Včasih ima neznamen vzrok velike posledice. Tako je tudi povzročil čisto majhen kamen, ki je ležal na cesti na pol pota med Orehovco in Jesenovcem, da je Gobčeva hiša do tal pogorela.

Ko je bil namreč Velika kača prav v največjem diru, se je zadel v tisti kamen, da je odletel s kolesom vred na cesto. Prav za prav je le kolo padlo na cesto, skavt pa v kolo. Ko se je pobral in ga zopet zasedel, je videl, kako se lahko na preprost način spremeni krog v elipso. Ker se pa s kolesom, ki je podobno jajcu, ne da voziti, ga je moral Velika kača peljati za ušesa v Jesenovce. In tako je prišla požarna bramba na pogorišče prepozno, da bi še mogla kaj rešiti.

Ko so tudi v pritličju stropi pregoreli in se sesuli, so še nekaj časa gasili, potem so pa motorko ustavili.

»Škoda za bencin,« je rekel Gobec, ki se je bal, da bi slednjič le ulegnilo kaj ostati, kar bi lahko zavarovalni cenilec ocenil kot »ostanek«.

Ker ni bilo nikake nevarnosti, da bi se ogenj kam razširil, so se gasilci radi odzvali Gobčevemu povabilu na kozarec vina. Tromba je zbudila tudi nekatere Orehovčane in letoviščarje, ki so tudi prihiteli »na lice mesta«, in kmalu se je razvila neprisiljena zabava, ki se je še povečala, ko je pridrdrala tudi strniška požarna bramba. Kramar je gasilec takoj odkazal prostor in začeli so pridno gasiti — žejo.

Ko se je začelo daniti, so se Jesenovčani odpeljali. Kmalu nato je tudi Rjavi medved odpeljal svojo četo. Strniščani so pa še ostali »na lice mesta«, ker so pač zadnji prišli »gasiti«. Čim bolj se je sod praznil, tem bolj so bili veseli in slednjič so začeli celo peti, tako da so Kramarja, ki se ga je bil nekoliko nabral, skoraj prepričali, da je na gasilski veselici. Gantar pa, ki je v požarni brambi že osivel, je zatrdel, da tako veselega in prijetnega gasenja niti na gasilskih vajah ni bil doživel.

Ogenj je medtem tako dobro gospodaril, da je ostalo od cele Gobčevine samo še kup razvalin, iz katerega se je še po malem kadilo. Da bi ne bilo nepotrebnega govorjenja, so Strniščani pognali v tek motorko in žerjavico toliko časa polivali, dokler ni pominula. Nato so se pa odpeljali. Ko je

Gobec iz soda izdrl pipo in ga zamašil s čepom, je bilo njihovo delo vsestransko končano.

Čez teden dni je pa dobila Trebarjeva zavarovalnica tole prošnjo:

Slavno ravnateljstvo!

V sredo, 14. t. m. je gorelo v Orehovci pri poselniku Gobcu. Naša gasilska četa je bila prva na lice mesta in je takoj stopila v akcijo. Pogorišče je zapustila zadnja, in sicer šele potem, ko je bila vsa nevarnost odstranjena. Sicer pogorelec ni bil zavarovan pri Vaši cenjeni zavarovalnici, vendar je naša četa s svojim hitrim in odločnim nastopom obvarovala ostalo vas pred katastrofo, ki ji je zaradi požara grozila. V Orehovci imate 25 številč zavarovanih. Ker imamo na bencinu in cevih občutno škodo, prosimo izdatne podpore.

Orehovca, 20. avgusta 1936.

Jaka Kramar,

predsednik gasilnega in reševalnega društva in poveljnik gasilske čete.

(Konec prih.)

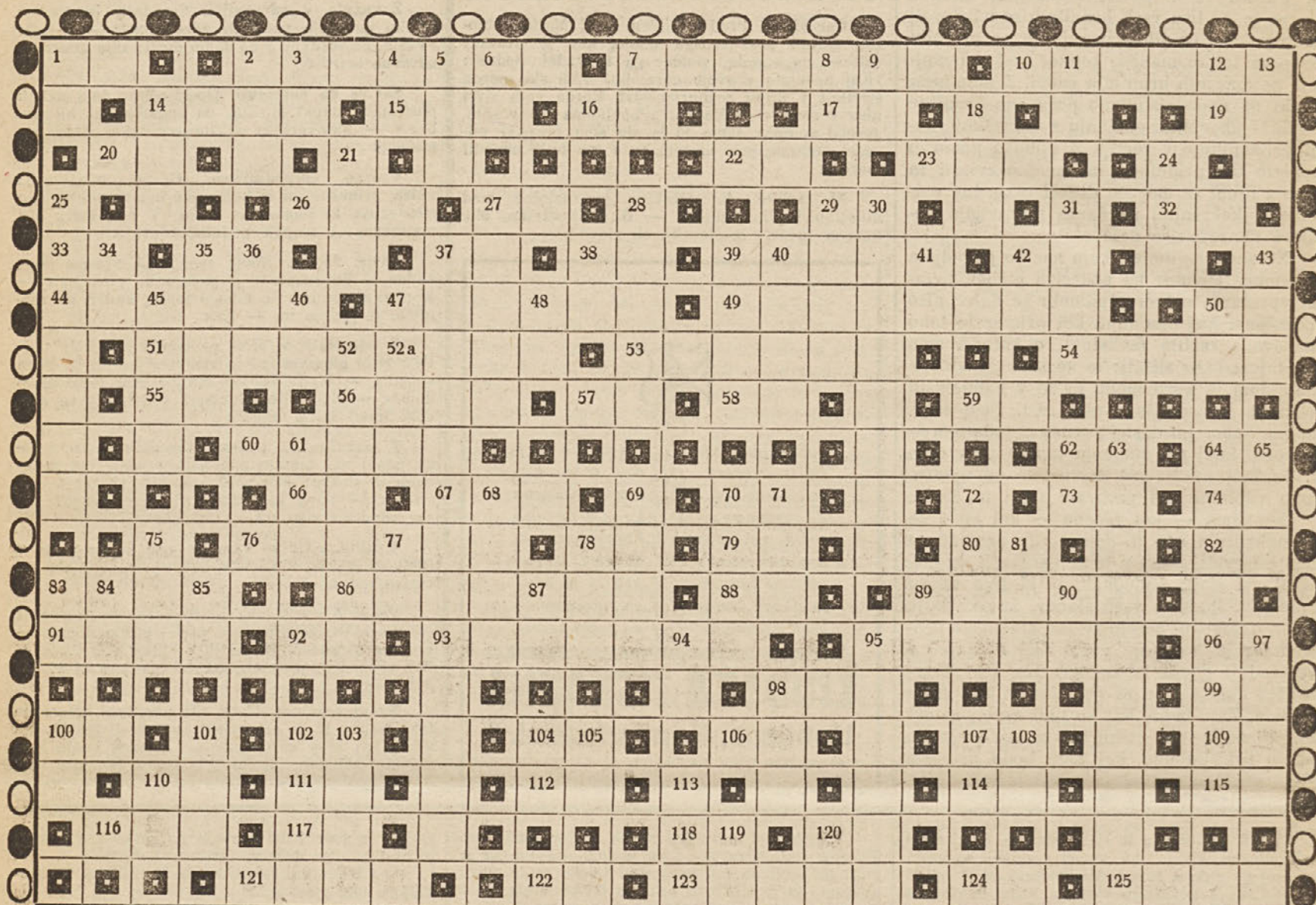
Po svoje. Učitelj: »Janezek, ponovi pregovor, ki sem vam ga včeraj povedal!« — Janezek se ne more spomniti in učitelj mu pomaga: »En oče laže preživi sedem otrok, nego...« — Janezek hitro vpade: »Nego en otrok sedem očetov.«

Različno naziranje. Mama: »Veš kaj, Tonček, spet imaš tako slabo spričevalo.« — Tonček (ji vpade v besedo): »Kako si čudna, mama! Gospod učitelj je pa rekel, da je zame še predobro.«

Na predavanju. Zdravnik predava: »To zdravilo uporabljajo že nad 50 let in še nikdar ni bilo slišati proti njemu pomislekov. Kaj nam to dokazuje?« — Eden izmed poslušalcev vzkligne: »Dokazuje, da mrlič ne morejo govoriti.«

Dvojčka. »Gospod Milan, ali je res, da sta z Vašo sestro dvojčka?« — »Da, pri rojstvu sva bila dvojčka, a sedaj je ona 10 let mlajša od mene.«

NAGRADNA KRIŽANKA

Vodoravno: 1. vzklik; 2. peščena, brez-koristna pokrajina; 7. ravna črta; 10. prenosna žival; 14. riba; 15. Moj Bog! (hebrejsko — Jezus na križu); 16. časovni veznik; 17. predlog; 19. kratica za »starejši«; 20. pritrtilnica; 22. začetnici slov. knjižne založbe; 23. domača žival; 26. tla v hiši; 27. zaimsek; 29. kratica za »doktor«; 32. kratica za »rimsko katoliški«; 33. vzklik; 35. kmet volom »na levo«; 37. kratica za »približno« (tujka); 38. nikalnica za 3. os. sed. ednine; 39. Mohamedova vera; 42. kratica za »sveti«; 44. izdelovalec oz. prodajalec sukna; 47. ki stoji na začetku (v uvodu); 49. prostrana ravan; 50. veznik; 51. žensko ime; 52. a merilo; 53. mesto ob Visli; 54. stiska, neugodno stanje (tujka); 55. kratica za »Moh. koledar«; 56. roditeljica; 57. kazalni zaimsek; 58. prejšnja naša pisava za glas »ž«; 59. starim Slovanom ljuba pijača; 60. del prsta; 62. kratica za »Matica Slovenska«; 64. predlog; 66. ploskovna enota; 67. pritok Volge; 70. svetopisemska dežela Jobova; 73. človekova odlika; 74. os. zaimsek; 76. tikva (6. skl.); 78. predlog; 79. predlog; 80. učenje; 82. os. zaimsek; 83. obok; 86. kraj v hrvaškem Zagorju; 88. književna oblika; 89. krilo; 91. živinska krma; 92. veznik; 93. domači izraz za človeka, ki se obotavlja; 95. družabno shajališče (tuja beseda); 96. os. zaimsek; 98. iglavec; 99. kratica moškega krstnega imena; 100. sibirski reka; 102. predlog; 104. lat. predlog, pomeni »ke«; 106. pogojni veznik; 107. kratica za »spoštovan«; 109. predlog; 110. kaz. zaimsek; 111. skrajni del kopna v morju; 112. člen; 114. kratica za »lastnoročno«; 115. veznik (rabli Prešeren); 116. oblika gibajoče se vode; 117. pomožni glagol; 118. središče vrtenja; 120. kratica za »tačasni«; 121. hrvaška pokrajina; 122. žito;

123. žensko ime; 124. zoprni mrčes; 125. bog ljubezni.

Lastna škoda ga zuči, komur dopovedat ni.

Stori le kakor te pamet uči in ne porajtaj na druge ljudi.

Kdor svojih želj ne premaguje, sam sebi smrtno suleo kuže.

Kdor z naukom noree brije, sam sebi vrat zavije.

Kdor se pridnega dela zuči, lahko si slamo v seno spremeni.

Navpično: 1. igralna karta; 2. dvojica; 3. nada; 4. pogojni veznik; 5. glas; 6. zaimsek; 7. predlog; 8. isto ko 99. vodoravno; 9. isto ko 37. vodoravno; 11. vzklik; 12. kratica za »mesto pečata« (lat.); 13. očka; 14. luža; 18. kesanje; 21. začimba; 24. prehod čez majhno vodo; 25. hčerka božja; 27. pokristjanjeni staroselci na Novi Zelandiji; 28. domači izraz za črnilo; 29. del roke; 30. ranjen človek; 31. sestrin mož; 34. vzklik; 35. sinov ali hčerin otrok; 36. trdo staro platno; 37. lepa Jalnova planinska povest; 38. nikalnica; 39. »srpi« (narobe); 40. čutilo; 41. Mlinarjev Janec (začetnici); 42. isto ko 42. vodoravno; 43. hrvaška reka; 45. živinska hrana; 46. isto ko 32. vodoravno; 47. človekoljuben (tujka, brez »h«); 48. pritrtilnica; 50. isto ko 8. navpično; 52. celina; 61. del rastline; 62. osebni zaimsek (dajalnik);

63. nosi vojak pod obleko; 64. očelnjava; 65. os. zaimsek; 68. nastajališče oglja; 69. velika kača; 70. notranjska reka; 71. kraj ob dolenski progi; 72. znan prekop; 75. del glave; 77. kratica za »kraljevski«; 78. os. zaimsek; 81. najdražja tekočina; 83. isto ko 107. vodoravno; 84. os. zaimsek; 85. pritrtilnica; 87. kraj na Ljubljanskem barju; 89. veznik; 90. os. zaimsek; 94. števniki; 95. orodje za čiščenje; 97. svetopisemska oseba; 98. turški oblastnik; 100. sibirski reka; 101. začimba; 102. del telesa; 103. kopno sredi vode; 104. prvi in zadnji samoglasnik; 105. kratica za »delniška družba«; 107. kratica za »službeno«; 108. kratica za »primer«; 110. kazalni zaimsek; 113. posoda; 119. isto ko 107. vodoravno; 120. kratica za »tega leta«.

Nesreča ne vpraša, ali si premijo poravnal ali ne!

Izhaja dvanaestkrat na leto. Celoletna naročnina za člane Vzajemne zavarovalnice 0.40 Lit, za vse ostale 6 Lit.

Izdaja: Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva cesta 19. Telefon 30-21.